

Asia: VM151:00/2018

Lausuntopyyntö kansallisen tekoälyohjelma AuroraAI:n kehittämis- ja toimintasuunnitelmasta vuosille 2019-2023

1. Kohti ihmiskeskeistä yhteiskuntaa

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Selvitäkseen nykyisten hyvinvointiyhteiskunnan palvelujen tuottamisesta julkinen hallinto joutuu tulevana vuosikymmeninä muuttamaan merkittävästi toimintamallejaan. Luonteeltaan toistuvien ja suhteellisten määrämuotoisten päätösten sekä aikaa vievien asiakaskontaktien siirtäminen tekoälyjen hoidettavaksi on vääjäämätön kehityssuuntaus. Konseptin kuvauksen perusteella AuroraAI-hanke toimii prototyyppinä, jota rakennettaessa julkisen hallinnon ydintoimijat voivat kasvattaa osaamistaan ja rakentaa tarvittavia yhteistyöverkostoja tulevaisuutta varten. Sille on selkeä tilaus ja konseptin rakentamisesta on hyötyä julkiselle hallinnolle.

On kuitenkin huomautettava, että hankkeeseen on kuvattu kuuluvan paljon toissijaista toimintaa, kuten esimerkiksi palvelumuotoilua, lohkoketjuteknologian hyödyntämisen pohtimista ja mydata-filosofiaa. Vaikka kuvatut asiat ovat myös itsessään jossain määrin hyödyllisiä ja voivat parantaa tuottavuutta, hankkeen pääasiallisten perustelujen näkökulmasta kyse ei kuitenkaan ole kriittisistä menestystekijöistä. Hankkeen tavoitteita kannattaisi kirkastaa siten, että hanke keskittyy nykyistä määrätietoisemmin tuottavuusvaikutuksiltaan merkittäviin kehittämiskohteisiin.

2. AuroraAI-toiminta 2019-2023

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Sidosryhmien ottaminen mukaan elämän- ja liiketoimintapahtumien tunnistamiseen on hyvä ja kannatettava ajatus. Kansalaiset osaavat kertoa luotettavasti mikä tuntuu hankalalta ja turhauttavalta. Vastaavasti yrityksillä on usein intressejä tarjota julkisen hallinnon käyttöön toimivia ratkaisuja. Vaikka tilanne on näiltä osin viranomaisille uusi, perinteistä laajemman keskustelun käyminen on nähtävä lähinnä mahdollisuutena.

On hieman epäselvää, että kenen vastuulla on julkisen hallinnon tasolla kehitystyön koordinointi siten, että yksittäiset palvelut eivät jää omiksi perinteiseksi saarekkeiksi. Myöhemmässä vaiheessa kannattaa harkita, että pitäisikö viranomaisia velvoittaa palvelujen muotoiluun ja tunnistamiseen liittyen esimerkiksi säädösmuutoksella. Tällä hetkellä AuroraAI:n tyyppisten hankkeiden toimintaan osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Kaventuvien resurssien viitekehityksessä virasto- ja hallinonalakohtaiset kehityshankkeet saatetaan kokea tärkeämmiksi, jolloin osallistuminen yhteiseen AuroraAI-hankkeeseen saattaa jäädä laimeaksi.

3. Organisaatioiden kytkeytyminen ja toimeenpanon tuki

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Oikeusrekisterikeskus on kiinnostunut osallistumaan AuroraAI:n toimintaan sekä itse tuottamiensa palvelujen osalta, että oikeushallinnon tietojärjestelmien kehityksestä vastaavan viraston roolissa. Tarvitsisimme osallistumisen tueksi vähintään rahoitusta, jolla voimme hankkia tarvittavat asiantuntijat. Esimerkiksi hankkeen jatkokauden ajaksi saattaisi kannattaa hankkia oikeushallintoa varten kokenut arkkitehti koordinoimaan kehitystyötä ja hakemaan kehittämiskohteita.

4. Yleiset huomiot, kommentit ja palaute

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

AuroraAI:n olemassaoloa on perusteltu pääasiallisesti tekoälyn tuottamalla tuottavuuden parantumisella. Lienee kiistaton tosiasia, että tekoälyn avulla voidaan parantaa työn tuottavuutta. Esiselvityksestä ei käy kuitenkaan ilmi, että työpakettien tuottavuutta olisi arvioitu. Oikeusrekisterikeskus katsoo, että jatkorahoituksen ja kokonaisuudessaan toteutettavien palvelupolkujen ehtona tulisi olla todennettavissa olevat euromääräiset tuottavuusvaikutukset. Tuottavuuden mittaaminen koko kehityshankkeen ajan varmistaisi omalta osaltaan tavoitteiden saavuttamisen.

Lisäksi vaikuttaa ilmeiseltä, että esitetyllä jatkorahoituksella voidaan muuntaa vain murto-osa julkisen hallinnon palveluista uuden konseptin mukaiseksi vuoteen 2024 mennessä. Olisi aiheellista arvioida kuinka suuri osuus tämä on julkisen hallinnon palveluista, jotka tulisi uudistaa tuottavuustavoitteisiin pääsemiseksi ja kuinka suuri osa palveluista jää vielä uudistettavaksi hankkeen päättyttyä. Vastaavasti jo nykyisten työpakettien toteutumien perusteella tulisi olla mahdollista arvioida tarvittavien investointien kokoluokkaa.

Raatikainen Ritva-Liisa
Oikeusrekisterikeskus

Lehtisalo Mikko
Oikeusrekisterikeskus